

نقش و کاربرد مصالح بوم آورد در توسعه پایدار معماری بومی ایران مطالعه موردی: نواحی جنوبی دریای خزر

احمد پیرزاد^۱

۱- عضو هیات علمی و مدیرگروه مرمت ابنیه تاریخی موسسه آموزش عالی
نیما محمودآباد، (pirzad.ahmad1387@gmail.com)

چکیده

هدف از ارائه این مقاله بررسی نقش و کاربرد مصالح بوم آورد در توسعه پایدار معماری بومی ایران با نگاهی موردی به معماری بومی نواحی جنوبی دریای خزر می باشد. دستاوردهای مقاله نشان می دهد: کاربرد مصالح بوم آورد یکی از اصول معماری بومی ایران می باشد یعنی مصالح از طبیعت گرفته شده و دوباره به طبیعت بازمی گردد. معماران گذشته با توجه به منابع طبیعی موجود و مصالح نهفته در آن دست به آفرینشی زدند که منجر به تطابق معماری با طبیعت و تداوم معماری بومی در طی قرن‌ها تا عصر حاضر شده است. یعنی در حقیقت تعادل میان محیط زیست و توسعه که اصل مهم توسعه پایدار می باشد در معماری بومی منطقه ایران به نوعی رعایت می شد. اما در عصر حاضر با توجه به کاهش منابع طبیعی و عدم تطابق معماری امروز ایران با معماری بومی گذشته، سرگشتگی و آشفتگی در معماری بومی و سنتی ایران مشهود می باشد لذا شایسته است، حرکتی دوسویه ای در جهت افزایش منابع طبیعی و تطابق معماری بومی با طبیعت در دوران معاصر صورت گیرد. در نواحی جنوبی دریای خزر با توجه به پهنه بندی اقلیمی و شرایط مساعد جغرافیایی از مصالح بوم آورد بصورت متنوع بکار می رفته است بطوری که در نواحی کوهپایه ای از سنگ در پایه ها، چوب در بدنه ها و پوشش و در نواحی جلگه ای از سنگ در پایه ها و چینه و گل در بدنه ها و نی، گاله و چوب در پوشش استفاده می شده است. از آنجایی که منابع این مصالح تجدید پذیر هستند، می توان به تداوم معماری بومی و احیاء اصالتها با تغییر فناوری های بومی طبق نیازهای انسان امروز، امیدوار بود. روش تحقیق در این مقاله بصورت تحلیلی- توصیفی و منابع تحقیق در این پژوهش کتابخانه ای و در برخی موارد میدانی می باشد.

واژه های کلیدی: مصالح، بوم آورد، توسعه پایدار، معماری بومی، نواحی جنوبی دریای خزر

۱- مقدمه

عوامل گوناگون طبیعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، مذهبی و مانند آن به معماری بومی هویتی خاص می بخشند اما عوامل اقلیمی و جغرافیایی، مبحث مهمی در شکل گیری و ساختار معماری بومی است که در این میان نقش و کاربرد مصالح بوم آورد در مقوله فوق بسیار حایز اهمیت می باشد. این موضوع به نوعی منجر به تداوم معماری بومی تا عصر حاضر شده است.

امروزه با توجه به روند روز افزون ساخت و ساز و تکنولوژی های نوین معماری، مقوله وضع قوانین و ضوابطی جهت پایداری معماری بومی در سطوح شهر و روستا نادیده انگاشته شده و به طور مشخص مقوله